

„Niskamäe naised“

Hella Vuolijõe näidend. Proloog ja 4 pilti.

Soome keelest tõlkinud Niina Murril.

Näitejuht: Helsingi Kansanteatri dir. mag. Eino Salmelainen.

Dekoratsioonid: Albert Vahtramäe.

O s a l i s e d:

Niskamäe vanapereaine	teen. näil.	Liina Reiman
Aarne Niskamäe, ta poeg agronom	teen. näil.	Ants Lauter
Marta, Aarne naine		Marie Parikas
Anna-Liisa, õliõplane		Mari Kamp
Pracsti pruua	teen. näil.	Albert Üksip
Ilona		Betty Kuuskemaa
Arst		Mare Leet
Apteeker		Harry Paris
Simola peremees		Juhan Tõnopa
Nikkila peremees		Arnold Vainio
Penttila peremees	teen. näil.	Ants Jõgi
Nikula peremees		August Mihklissoo
Marttila peremees		Koidula Pappel
Õpetaja Vainio		Susi Lipp-Jakobson
Välitseja		Jüri Koger
Karjaravitseja		Sergius Lipp
T. telefon: Sandra		Liidia Viidas
Seratiina, tema õde, kooliteenija		Meta Luts
Salli, toadtruk		Albina Kaasi
Vaike, Tiidu		Liisu Sarme
		Ilharia Raukas

Kohd: praegusaaja Häme suurralu. Proloogi ja esimese pildi vahel nelj kaud. Teise ja kolmanda pildi vahel — pool tundi. Kolmanda ja neljanda pildi vahel — üks päev. Vahetajad pärast 2. ja 4. pilti.

Algus kell 19.30 ja lõpp umbes kell 22.30.

Märkus:

- 1) Tagatoodud piletide hind võetakse arvesse ainult siis, kui odavam pilet kallima hinnalise vastu vahetatakse.
- 2) Saalis, jalavõru- ja riietehoiuruumes on suitsutamine keelatud. Suitsuajaid palutakse ainult suitsutamiseks määritatud ruumide tarvitada, mis eelnevalt juures korraldamise teavitusele olevaltel ametnikudel on eeskiri, korralduskujule tähelepanu saamiseks korralduse juhtida, mille alla paenduda palutakse.
- 3) Etteandele alati on saali ühesed kinni.

Jahatus

Satesõnaks.

Arvatavasti ei ole liialdus loota, et käesolev näidend vallutab meil lavastusele tules sama laiadaasi stipendi, nagu see on olnud Soomes, ta kodumaal. „Niskamäe naised“ ilmumine pole rahvusvaheliseks sõnumuks saanud mitte ilma põhjuste põhjusteta.

Kas ei peitu selle näidendi suur elujõud vahest asjaolus, et siin on autori päritolu ja kogemuste kaudu tihnenud eesti Mulgimaa ja soome Häme viadus, et siin on jälle kord hubaselt ja tihlasi monumentaalselt kujutatud tšeedat ning iseteadvat põhjanast talupoeglust? Jälgige vaid Niskamäe Vanapere naise kindlat, valitsevat ja samas inimlikult mõistvat tegutsemist ning ta kindumust talusse, maasse. Vanapere naine ja ta mõjuvaim tšeedat silmas pidades arvamäe täpolest, et peamiselt kannavad Hella Vuolijõe meelkaimat näidendi võltsimatu värske maahõng (tüüpides ning kõnelusis) ja, tahaks öelda, soome eesti talupoeglust tšeedat kõrgema esindaja kuju. See esindaja on väga teadlik oma nõudeist ja lõppeks oma vanameelsusest. Ta kehastab talupoeglikku maailmavaadet rangelt, ent tihlasi kultuurisel ja inimlikul tasemel.

Kuid tšeedat kindlaimelise välisejaiseloomu, tšeedat pärinustist kinnhoija inimlik suurus ega ta vaadetele mõtet ei avaldu lavastuses — ega eluski — kunagi täielikult ja huvitavamalt kui kokkupõrkes teistsuguse maailma inimestega — teistsuguste talupoeglastega. Hea näidendi tunnuseks on tšeedat maailmavaatelise võltsuse tšeedatõmmamine isikute omavahelise võltsusega. Seda nõuet täidab „Niskamäe naised“ täiel määral. Ses näidendis on püritav tšeedat „prantsuslikule“ abielurikkumissüüetelle allatava kindlusega tšeedat tšeedat kogu meie sisenaima kaasakiskuv eluvõltsudraama — ja nimelt sel teel, et tšeedat tšeedat „vana maailma“ esindajale — vanapere naisele — on vastaseks antud täisväärtuslik „uue maailma“ eestvõitleja — professoritar Ilona Ahlgren. Need kaks naise mõistavad oma vastakuse hoolimata teineteist just raskesti, nad koguni armastavad teineteist, kuigi elu neid sunnib pärast heldumusemomente kohe jälle eemaldama teineteisest. „Niskamäe naised“ puhul on märgitud, et sääraste inimete vastastikkune võltsus annab aimu sellest, kuidas kultuurse rahva keskkonnas tšeedat peaks toimuma maailmavaadete ja klassidegi omavaheline võltsus.

„Niskamäe naised“ on võitnud uuele maailmale, noorusle, — neile, kes võivad öelda traditsioonide najal elutsejale: „Meieit nõutakse teistsugust selgroogu ja sirgust elus.“ See „teistsugune sirgus“ tähendab julgust võidelda kaasinimeste, enese, kõige inimliku eest — kõige võitleja — Ilona — oleks näidendis kaotatud, jääksid ta mõtted meie teadvuses omelt võitjaks: see on tema, kes toob avarust, mõtet ja ilu harilikku enesega-rahulolejate ringi. Näeme, et „Niskamäe naised“ annab peamiselt dñaamka see oma kordumises alati uus ning põnev vaatemäng, mis vanast Kreekast kuni tänaseini on paelnud hulki teatrets: see on inimkonna „ümberündimise“ optimistlik draama.

„Niskamäe naised“ on ümberündimise, avaruse poole võitlejaks vanapere naise poeg Aarne — abielumees, kes armub Ilonasse ja lõppeks lähed temaga maailma. Seda ta ei tee ainult pimedast kirest. Vastupididi — ta tšeedat, et Ilona on õpetanud teda nägema elu. Aarne on kõige oma „higimimlikus“ kõhklumises ja esialgses ebasirguses seda usutavam ja inimiselt-nähtavam kuju, sumuti nagu ta närvlik ja jõuetult peiliskaudne naine Marta. Et aga Aarne ei ole vaid märgukann ta pärast võitlevate naise käes, seda tšeedat ta tšeedat vabatahtlik lõppotsustus ja ta sõnad: „Nüüd ükskord on mu elu mu enda käes.“